

המשך הפעלת מרכזי החוסן ביהודה ושומרון

הצעה להחלטה

מ ח ל י ט י ס, בהמשך להחלטת ממשלה מספר 535 מיום 15.11.2020, להמשיך להפעיל מרכזי חוסן לטובת היישובים והתושבים ביהודה ושומרון בשנת 2022 כדלקמן:

א. להפעיל מרכזי חוסן באזור יהודה ושומרון לטובת חיזוק ההיערכות לחירום של היישובים באזור, ולשם תגבור מענים פסיכו-סוציאליים לתושבי היישובים, בהשקעה כוללת של 4.46 מלש"ח בשנת 2022.

ב. לצורך כך, להנחות את משרד הבריאות לפעול להפעלת מרכזי חוסן ביהודה ושומרון כאמור, בתיאום עם הגורמים המקצועיים במשרד החינוך ובמשרד הרווחה והביטחון החברתי.

ג. המקורות התקציבים למימון הפרויקט יהיו כדלקמן:

1. משרד החינוך יעביר למשרד הבריאות 1 מלש"ח בשנת 2022;
2. משרד הרווחה והביטחון החברתי יעביר למשרד הבריאות 1.33 מלש"ח בשנת 2022;
3. משרד הבריאות יקצה 2.13 מלש"ח מתקציבו בשנת 2022.
- ד. בהתאם לסעיף 40א לחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985 (להלן – חוק יסודות התקציב), לצורך מימון החלטה זו:
 1. משרד החינוך יקצה מתקציב הפעולות שלו סכום של 1 מלש"ח בשנת 2022;
 2. משרד הרווחה והביטחון החברתי יקצה מתקציב הרכש שלו סכום של 1.33 מלש"ח בשנת 2022;
 3. משרד הבריאות יקצה מתקציב הפעולות שלו סכום של 2.13 מלש"ח בשנת 2022.
4. המשרדים ואגף התקציבים במשרד האוצר רשאים להסכים ביניהם על הקצאה מתקציב שונה מהתקציב המפורט לעיל לשם ביצוע הפעולה המאזנת כאמור.

דברי הסבר

רקע כללי

המצב הביטחוני בישובים ביהודה ושומרון משליך על היכולת לקיים שגרת חיים ומצריך, לפיכך, בנוסף על המענה הביטחוני, יש צורך במעטפת של סיוע לחיזוק ההיערכות לחירום ולתגבור מענים פסיכו-סוציאליים לתושבי היישובים, שיקטינו את השפעות המצב הביטחוני וימזערו את השפעותיו על שגרת היום יום של התושבים.

על פי המידע שנמסר ממערכת הביטחון, בשנתיים האחרונות (2020-2021) מתרחשים באזור יהודה ושומרון פיגועים וניסיונות פיגוע על בסיס קבוע, ובאופן חריג ביחס לאזורים אחרים בארץ. לאחר ירידה בכמות הפיגועים בשנת 2020, ככל הנראה על רקע מגיפת הקורונה, חלה עליה בהיקפם הכולל של האירועים בשנת 2021 לעומת השנה שקדמה לה נתוני מערכת הביטחון מצביעים על פער, הן כמותיים והן איכותניים, בין הפיגועים באזור יהודה ושומרון לבין פיגועים באזורים אחרים. יצוין, כי קיימים פערים ניכרים בהיקפי האירועים הביטחוניים באזור יהודה ושומרון גם ביחס לאזור ירושלים.

בהתאם לסעיף 2א' להחלטת ממשלה מס' 1561 מיום 19.06.2016 בדבר "סיוע מיוחד לשנת 2016 לאזור יהודה ושומרון" הוקמו 4 מרכזי חוסן ברחבי יהודה ושומרון (יהודה, עזרון, בנימין ושומרון), אשר נותנים מענה לעשרות יישובים ביהודה ושומרון ולמאות אלפי תושבים באזור. כל המרכזים הוקמו בשותפות תקציבית ומקצועית של משרדי הבריאות, החינוך, העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, והם מופעלים ע"י הקואליציה הישראלית לטראומה מכח זכייתה במכרז שפרסם משרד הבריאות.

נתונים שנאספו על ידי גורמי המקצוע מצביעים על עלייה במספר הפניות של אנשים המבקשים סיוע פסיכו-סוציאלי עקב המצב הביטחוני המתמשך באזור יהודה ושומרון בשנה האחרונה. בנוסף, חלה עלייה משמעותית בבקשות של צוותים מקצועיים (חינוכיים, טיפוליים והתנדבותיים) העוסקים במתן שירותים פסיכו-סוציאליים לאוכלוסייה, לריענון מקצועי ולהכשרות.

מתחילת פעילות מרכזי החוסן ביהודה ושומרון בשנת 2017, טופלו מעל 3,000 תושבים נפגעי טראומה וחרדה על רקע ביטחוני בטיפולים פרטניים, משפחתיים וקבוצתיים; כ-900,5 בעלי תפקידים ברשויות וחברי צוותי התערבות בחירום קיבלו הכשרות בתחומי ההיערכות ותגובה לחירום. כ-12,000 תושבים השתתפו בפעילויות לחיזוק החוסן החברתי.

מרכזי החוסן הגישו סיוע נפשי ראשוני ומתמשך לאחר הפיגועים שהתרחשו בשנת 2021, כולל הפיגוע בצומת תפוח שבו נהרג יהודה גואטה ונפצעו קל וקשה שני בחורים. במהלך השנה נפצעו כ-10 אזרחים באירועי פח"ע. לצד זה, נמשכת שגרת החירום של יידווי אבנים, השלכת בקבוקי תבערה והנחת מטענים.

מרכזי החוסן ביהודה ושומרון תוקצבו ופעלו מתוקף החלטה 1561, שהייתה בתוקף בשנים 2016-2018. ביום 13.05.2019, התקבלה החלטת ממשלה מס' 4563 בדבר המשך הפעלת מרכזי החוסן ביהודה ושומרון בשנת 2019, שהובאה על בסיס מקצועי. ביום 06.12.2019 התקבלה החלטת ממשלה מס' 4563 בדבר המשך הפעלת מרכזי החוסן ביהודה ושומרון בשנת 2020

וביום 15.11.2020 התקבלה החלטת ממשלה בדבר המשך הפעלת מרכזי החוסן ביהודה ושומרון בשנת 2021 - שתייהן התקבלו אף הן על בסיס מקצועי. על אף שתחום מרכזי החוסן עוגן בהחלטת עדיפות לאומית בעבר, במהות מדובר בפעילות על בסיס מקצועי במענה לצרכים בתחום הפסיכו-סוציאלי במענה לצרכים הנובעים במישרין מהמצב הביטחוני הייחודי באזור, ולכן אף ההחלטה להמשיך הפעילות מובאת על בסיס מקצועי.

יובהר, כי ישנה חשיבות גדולה ביצירת המשכיות לפעילות מרכזי החוסן ובשמירת הרצף הטיפולי לטובת החוסן הנפשי של תושבי היישובים ביהודה ושומרון, המתמודדים עם מציאות שוחקת ובלתי צפויה. הפסקת רצף הפעילות של מרכזי החוסן עלולה לפגוע בחוסן הנפשי של המטופלים ובהיערכות לחירום של תושבי היישובים.

לפיכך, מוצע להמשיך ולהפעיל את מרכזי החוסן גם בשנת 2022, על-מנת לאפשר למרכזי החוסן לפעול ברציפות, ללא קטיעת הרצף הטיפולי, וכדי לתת ודאות לתושבי היישובים ביהודה ושומרון.

יצוין, כי בנוסף לאזור יהודה ושומרון ואזור ירושלים, קיימת מציאות ביטחונית ייחודית גם באזור עוטף עזה, אולם המאפיינים הביטחוניים באזור עוטף רצועת עזה שונה מהמאפיינים המקבילים באזור יהודה ושומרון, ועל כל פנים ניתן למציאות ביטחונית זו באזור העוטף מענה ביטחוני המותאם למאפיינים השונים כאמור, וכן ניתנו מענים פסיכו-סוציאליים המותאמים לצרכי האזור והתושבים במסגרת החלטות נפרדות וייעודיות שקיבלה הממשלה בהתייחס לצרכי אזור עוטף עזה בכללותו (ובכלל זה, החלטה מספר 566 של הממשלה מיום 22.11.2020).

כמו כן, בהתאם להחלטת הצוות הבין-משרדי של מרכזי החוסן מיום 30.10.2019, בשנת 2020 החלה גם הפעלתו של מרכז חוסן בעיר אשקלון, וזאת גם כן על בסיס שיקולים מקצועיים (הדבר הובא לפני הממשלה בהחלטה מספר 4865 מיום 9.2.2020 ובהחלטה מספר 658 מיום 22.12.2020).

יובהר, כי בהתאם להנחיית ועדת ההיגוי העליונה, ובהתאם להמלצות דוח ביקורת מיוחד של מבקר המדינה בנושא "היערכות הרשויות המקומיות לטיפול בנפגעי חרדה בשעת חירום" שפורסם בחודש מאי 2021, מתבצעת בימים אלה עבודת מטה לגיבוש תכנית לאומית לפריסה ארצית של מרכזי חוסן. במסגרת התכנית, נבחן מתן מענה בתחום החוסן לערים ולאזורים שסומנו בעדיפות גבוהה, וטרם הוקם בהם מרכז חוסן. בהתאם, תובא לאישור הממשלה הצעת החלטה נפרדת על הקמת והפעלת מרכז חוסן בנתיבות, בהתאם להחלטת ועדת ההיגוי העליונה מיום 1.3.2020.

נתונים כלכליים וההשפעה על משק המדינה

תקציב

כמפורט בהחלטה.

השפעת ההצעה על מצבת כח האדם

לא רלוונטי.

עמדת שרים אחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם

שר הבריאות - תומך.

שר הרווחה והביטחון החברתי – תומך.

שרת החינוך – תומכת.

החלטות קודמות של הממשלה בנושא

החלטה מס' 1561 מיום 19.06.2016.

החלטה מס' 4563 מיום 13.05.2019.

החלטה מס' 4770 מיום 06.12.2019.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד יוזם ההצעה

מצורפת חוות דעת.

סיווגים

סיווג ראשי: 01 ביצועי.

תחום פעולה עיקרי: 02 חברה וכלכלה.

מוגש על ידי ראש הממשלה

כ"ג בטבת התשפ"ב
27 בדצמבר 2021

היועצת המשפטית

ירושלים, י"ט בטבת התשפ"ב

23 בדצמבר 2021

סימוכין: 6004761720

חוות דעת משפטית הנלווית להצעת החלטה לממשלה ולוועדות השרים**נושא הצעת ההחלטה: המשך הפעלת מרכזי חוסן ביהודה ושומרון****תמצית ההצעה בהתייחס להיבטיה המשפטיים:**

בהתאם לסעיף 2(א) להחלטת ממשלה מס' 1561 מיום 19.06.2016 בדבר "סיוע מיוחד לשנת 2016 לאזור יהודה ושומרון", הוקמו 4 מרכזי חוסן ברחבי יהודה ושומרון, ותוקצבו לשנים 2016-2018. בהחלטות ממשלה מס' 4563 מיום 13.05.2019, מס' 4770 מיום 06.12.2019 ומס' 535 מיום 15.11.2020, החליטה הממשלה להמשיך להפעיל את מרכזי החוסן הנ"ל בשנים 2019-2021, לטובת חיזוק ההיערכות לחירום של היישובים באזור ולשם תגבור מענים פסיכו-סוציאליים לתושבי היישובים, תוך איגום התקציב הנדרש לשם כך בסך של 3.66 מלש"ח בכל שנה.

כעת מוצע להמשיך ולהפעיל את מרכזי החוסן האמורים גם בשנת 2022, כמפורט בהצעה ובדברי ההסבר להצעה. יצוין כי החלטה 1561 הנ"ל, אשר כללה מכלול פעולות ממשלתיות, היתה החלטה שהתקבלה על בסיס שיקולי עדיפות לאומית, כפי שפורט בפרק העדיפות הלאומית שבגוף ההחלטה. עם זאת, במהות כשעסקין במרכזי החוסן מדובר בפעילות על בסיס מקצועי במענה לצרכים בתחום הפסיכו-סוציאלי, הנובעים במישרין מהמצב הביטחוני הייחודי באזור, כפי שמובהר בדברי ההסבר להצעה. לכן ההחלטה להמשיך הפעילות של מרכזי החוסן לשנים 2019-2021, וגם כעת לשנת 2022, מובאת על בסיס מקצועי. בדברי ההסבר להצעה פורט הצורך המקצועי בהמשך קיומו של צורך מקצועי כאמור.

יישום ההחלטה יעשה בהתאם להוראות כל דין החל על העניין. בהתאם לנמסר חלק מהתקציב המיועד ליישום ההחלטה מקורו בהסכם פוליטי וביחס לחלק זה יש לפעול כפוף להנחיית היועץ המשפטי לממשלה מס' 1.1801 בנושא "יישום הסכמים פוליטיים בעלי משמעות תקציבית", אשר לפיה רק לאחר קבלת חוות דעת משפטית ומקצועית, ניתן להקצות כספים שמקורם בהסכם קואליציוני בתקנות הייעודיות לצורך הוצאתם.

קשיים משפטיים, ככל שישנם, ודרכי פתרונם:

בשים לב לאמור לעיל, ההצעה אינה מעוררת קשיים משפטיים.

עמדת היועצים המשפטיים של משרדים אחרים שהצעת ההחלטה נוגעת להם:

מהלשכות המשפטיות של משרדי הבריאות, החינוך, האוצר והרווחה והביטחון החברתי נמסר כי אין מניעה משפטית לאישור ההצעה.

עמדת היועצים המשפטיים של המשרדים שהשרים העומדים בראשם מגישים את הצעת ההחלטה:

לאור כל האמור לעיל, אין מניעה משפטית לאישור הצעת ההחלטה.

 יעל כהן, עו"ד

סגנית בכירה ליועצת המשפטית